

Cirkulärnr: 1996:92
Diariernr: 1996/1675
Handläggare: Margareta Erman
Sektion/Enhet: Vård och Omsorg
Datum: 1996-06-05
Mottagare: Individ- och familjeomsorg
Rubrik: Feriebarnsverksamhet för barn från utlandet

Vård och Omsorg
Margareta Erman

1996-06-05

Individ- och familjeomsorg

Feriebarnsverksamhet för barn från utlandet

Svenska Kommunförbundet vill med detta cirkulär informera kommunerna om innehållet i och kommunens uppgifter med anledning av Socialstyrelsens allmänna råd, SOSFS 1996:8 (S) "Feriebarnsverksamhet för barn från utlandet".

Bakgrund

Under senare år har några hundra barn varje år kommit till Sverige som feriebarn. De kommer i huvudsak från Ryssland, forna Östeuropa och de baltiska staterna. En del barn kommer i grupp och bor tillsammans i någon form av lägerverksamhet medan andra inbjudits av och bor i svenska familjer.

Lagstiftningen

De barn som kommer hit är att betrakta som feriehemsbarn. Det krävs inget tillstånd för att ordna ferievistelse för barn i Sverige. Något medgivande för familjen, enligt 25 § socialtjänstlagen, krävs inte heller eftersom det inte är fråga om stadigvarande vård och fostran.

Enligt 27 § socialtjänstlagen får socialnämnden, när ett barns bästa kräver det, förbjuda en person som har sitt hem i kommunen att utan nämndens medgivande ta emot andras minderåriga barn för sådan vistelse som inte är tillfällig. Denna bestämmelse har bl.a. betydelse för att förhindra olämpliga feriebarnsplaceringar. Ett beslut enligt 27 § socialtjänstlagen kan överklagas till länsrätten. (SoL 73 §)

Kommunen har enligt 3 § socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen, alltså även för här aktuella barn. Om behov av bistånd

eller åtgärder i någon form uppkommer under barnets vistelse i Sverige gäller de allmänna reglerna i socialtjänstlagen.

Visering och uppehållstillstånd

Barn som är medborgare i länder för vilka det krävs visering måste ha sådan före inresa och vistelse i Sverige. Visering ges för den tid som vistelsen avser, men inte för längre tid än 90 dagar. En ansökan om visering lämnas till svensk ambassad eller konsulat i barnets hemland.

För vistelse i Sverige under längre tid än tre månader krävs uppehållstillstånd.

Handläggning

Länsstyrelsen

Den förmedlande organisationen eller den privata förmedlaren översänder i god tid före varje vistelse till respektive länsstyrelse personuppgifter, adress och telefonnummer på de familjer som önskar ta emot respektive återinbjuda ett barn. Samtidigt lämnas bekräftelse på att familjen fått information om att socialnämnden kommer att kontakta den och göra hembesök. Om det redan är känt vilket barn som är inbjudet bör namn och ålder på barnet anges. Om familjen inte vet vilket barn som kommer bör uppgifter om barnets önskvärda ålder lämnas.

Länsstyrelsen översänder därefter uppgifter om familjerna till respektive kommun.

Socialnämnden

Socialstyrelsen anser att bedömningen av ett tilltänkt feriehem bör göras av handläggande personal/socialsekreterare som har erfarenhet av och kunskap i att bedöma lämpligheten hos stödfamiljer, kontaktfamiljer eller familjehem för korttidsplacerade barn.

Avsikten med bedömningen är att undvika att barn, som kommer hit som ferie barn, riskerar att fara illa hos sina värdfamiljer. Bedömningen kan begränsas till att ta reda på familjens förutsättningar att ta emot ett ferie barn under en begränsad tid. Utredningen bör alltså fokuseras på att tillgodose ett barns behov av säkerhet och trygghet. I första hand kan denna bedömning göras utifrån registeruppgifter. Om familjen är helt okänd och/eller då registeruppgifter eller annan information motiverar detta bör även ett hembesök göras.

Nämnden bör uppmärksamma om familjen redan har familjehemsplacerade barn hos sig och hur deras situation kan komma att påverkas av att det tillfälligt kommer ett ferie barn till familjen.

Familjen bör även informeras om socialtjänstens yttersta ansvar och dess möjlighet att hjälpa till med råd och andra stödinsatser.

Socialnämnden bör se till att enbart familjer som bedöms vara lämpliga att ta emot feriebarn gör detta. Socialstyrelsen rekommenderar inte någon lägsta eller högsta åldersgräns för den som tar emot feriebarn. Feriehemsföräldrar bör vara vuxna personer som lever under stabila förhållanden. Det är t.ex. inte lämpligt att familjer där det finns pågående missbruk, kriminalitet eller uppenbara relationsstörningar tar på sig ansvar för feriebarn.

Det förekommer att ensamma barn kommer till familjer som inte talar deras språk. Erfarenheten visar att detta inte varit något större problem. Barn och familj har kunnat kommunicera med hjälp av kroppsspråk och på engelska. Många gånger har också personal från hemlandet eller andra kontaktpersoner med språkkunskaper funnits tillgängliga i Sverige som hjälp i akuta situationer. Socialstyrelsen anser, med hänvisning till den erfarenhet som vunnits, att bristande språkkunskaper inte är ett självständigt hinder för att ta emot ett barn. Språkkunskaperna måste vägas ihop med andra faktorer som t.ex. förmåga att sätta sig in i ett barns situation.

De barn som kommit till Sverige har oftast varit åtta år eller äldre. Även små barn i 2-4 års ålder har kommit hit. Barns tidsbegrepp är annorlunda än vuxnas. En period på 6-8 veckor kan av ett litet barn upplevas som en mycket lång tid. Socialstyrelsen ser det inte som möjligt att rekommendera någon lägsta ålder för att ett barn skall få komma hit. En fastlagd åldersgräns kan dels upplevas som ett trubbigt instrument dels hindra en vistelse som ur det enskilda barnets synvinkel kan vara önskvärd. Enligt Socialstyrelsens uppfattning kan det dock ur flera aspekter ses som rimligt att endast barn som uppnått skolåldern bereds möjlighet att få komma hit.

Då en familj inte bedöms vara lämplig

Bedömer socialnämnden att en familj inte är lämplig att ta emot ett feriebarn bör nämnden genom samtal med familjen försöka få den att frivilligt avstå från feriebarn. Om detta inte går bör nämnden, med samtycke från familjen, omedelbart informera förmedlande organisation om förhållandena så att inte något barn placeras i den aktuella familjen. Sekretesslagens bestämmelser enligt 7 kap. 4 § gäller.

Skulle det visa sig att en familj, där en feriehemsplicering avstyrks, ändå vill ta emot ett barn eller att familjen inte samtycker till att den förmedlande organisationen informeras om nämndens bedömning, finns möjlighet för nämnden att besluta om förbud att ta emot vistelsebarn. (SoL 27 §)

Adoption

Socialstyrelsen vill särskilt framhålla att feriebarnsverksamheten klart skall skiljas från adoptionsverksamheten. Skulle ändå fråga om adoption uppkomma skall familjen hänvisas till socialnämnden för handläggning enligt regler för internationell adoption. Barnet skall återvända till sitt hemland i avvaktan på att adoptionsmedgivande är klart.

Information om gällande regler för adoption kan inhämtas från Statens nämnd för internationella adoptionsfrågor.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Vård och Omsorg

Anita Sundin

Margareta Erman